

NACIONALNA NAGRADA ZLATA KOCKA 2026

Končno poročilo

Center arhitekture Slovenije je novembra 2025 ob podpori Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije objavil javni natečaj za pridobitev projektov za izobraževanje otrok in mladostnikov o arhitekturi in grajenem okolju. Natečaj je del mednarodnega natečaja, ki ga razpisuje Svetovna zveza arhitektov (UIA).

Nagrade natečaja - Zlata kocka, se podeljujejo tistim, ki za otroke in mladostnike pripravljajo programe in projekte s področja arhitekture in grajenega okolja. Za nagrade so se lahko potegovali vzgojno-izobraževalni zavodi, druge ustanove, posamezniki in mediji.

Do konca razpisa, 16. februarja 2026, je pravočasno prispelo 11 projektov. Od tega 5 v kategoriji vzgojno-izobraževalni zavodi, 4 projekti so prispeli v kategoriji ustanove in 2 projekt med tiskanimi mediji.

Strokovna žirija je na podlagi v razpisu objavljenih meril ocenjevanja upoštevala celostni vidik posameznega projekta ter je podelila naslednje nagrade:

KATEGORIJA USTANOVE:

- nagrada Zlata kocka 2026: **Plečnikova hiša, za projekt »MOJstrov VRT«**,

KATEGORIJA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI/ŠOLE:

- nagrada Zlata kocka 2026: **Maja Pristovnik, prof. sij. In Saša Oder, prof. lum., za projekt »Kulturna dediščina Prevalj«**,
- posebno priznanje Zlata kocka 2026: **Vrtec Škofja Loka, za projekt »Vrtec pod kozolcem«**.

KATEGORIJA TISKANI MEDIJI:

- nagrada Zlata kocka 2026: **Muzej za arhitekturo in oblikovanje, za projekt »MINIMAO IGRARIJE«**.
- posebno priznanje Zlata kocka 2026: **Manica K. Musil, za projekt »ARHITEKTA BOVA!«**.

Žirija v sestavi:

- Urška Harej Čoha, Zavod RS za šolstvo,
- Ana Lovrec Medved, arhitektka, tehnična urednica revije AB, raziskovalka,
- izr. Prof. Mojca Gregorski, Fakulteta za arhitekturo UL,
- izr. Prof. mag. Polona Filipič Gorenšek, Fakulteta za arhitekturo UL.

Merila ocenjevanja

Strokovna žirija se je pri končnem izboru odločala na podlagi vsebine in kakovosti vsake prijave. Projekte je ocenjevala na podlagi v razpisni dokumentaciji postavljenih meril:

- Ali so izobraževalni cilji (kaj se bodo otroci naučili in katere veščine bodo pridobili) jasno navedeni?
- Ali s tem projektom/dejavnostjo otroci bolje razumejo arhitekturo?
- Ali dejavnost/izdelek podpira razumevanje družbene, gospodarske in ekološke trajnosti pri otrocih in mladih?

- Ali dejavnost/projekt spodbuja občutljivost, ustvarjalnost ali kritično razmišljanje?
- Ali je projekt/dejavnost zabaven/a?
- Ali ima podporo izobraževalnih organov ali skupnosti?
- Ali vključuje sodelovanje ali interdisciplinarna partnerstva?
- Ali se lahko implementira, poustvarja oziroma ponovno uporablja?

Žirija je pri ocenjevanju upoštevala celostni vidik posameznega projekta, zato za vsak projekt ni bilo potrebno, da zadosti vsem merilom. Člani žirije so imeli pravico, da nagrade ne podelijo, če so menili, da nobena od nominacij ne zadostuje zahtevanim merilom.

Ugotovitve žirije

Podeljene so bile 3 nagrade Zlata kocka in 2 posebni priznanji.

Nagrada za ustanove

Za nagrado so lahko kandidirale druge ustanove – muzeji, galerije, fundacije, društva in druge organizacije s katerega koli področja, ki so se lahko prijavile samostojno ali v sodelovanju s partnerji. Šole, ki izvajajo programe s področja umetnosti, oblikovanja, arhitekture in podobnih področij, so se lahko prijavile v tej kategoriji.

**Nagrado ZLATA KOCKA 2026 v kategoriji nagrada za ustanove prejme:
Plečnikova hiša,
za projekt »MOJstrov VRT«,**

Obrazložitev žirije:

Projekt MOJstrov VRT v kategoriji »Ustanove« obravnava dediščino Plečnika skozi raziskovanje njegovega vrta ob Plečnikovi hiši. Zasnovan je kot izkustvena in tematsko večplastna interpretacija prostora, ki presega njegovo razumevanje zgolj skozi opazovanje vrta. S pomočjo interaktivnih vodnikov in slikanice o kužku Sivku projekt omogoča samostojno odkrivanje prostora prek tematskih postaj, pri čemer udeleženci vrt doživljajo v povezavi s Plečnikovim poklicem arhitekta, njegovim ustvarjalnim opusom in arhitekturo mesta Ljubljana. Projektno gradivo odlikujejo premišljena zasnova ter visoka raven vsebinske, grafične in izvedbene kakovosti.

Vrt, ki je v zavesti otrok in mladih prepoznan kot prostor spontane igre, raziskovanja in kontakta z naravo, postane raziskovalno izobraževani poligon za spoznavanje in krepitev odnosa do dediščine. S premišljeno strukturo vodenja projekt spodbuja tudi razvoj kompetenc čutnega zaznavanja, ustvarjalnosti, sodelovanja in kritičnega mišljenja.

Posebej aktualna je tudi obravnava vrta z vidika skrbi za naravo, skupnost in samooskrbo. V času, ki ga zaznamujejo podnebne spremembe, povečana raba naravnih virov ter pogosto nekontrolirana in okoljsko obremenjujoča gradnja, takšen pristop krepi zavedanje o pomenu nepozidanega, odprtega in krajinsko urejenega prostora. Ta bi moral biti prepoznan kot enakovreden in pomemben gradnik kakovostne bivalne kulture.

Komisija projekt prepozna kot vsebinsko, grafično in izvedbeno inovativen primer dobre prakse. Z interdisciplinarnim pristopom ter jasno in premišljeno strukturo izvedbe izkazuje tudi izrazito ekološko in družbeno aktualnost.

Nagrada za vzgojno-izobraževalne zavode/šole

Za nagrado so lahko kandidirale druge ustanove – muzeji, galerije, fundacije, društva in druge organizacije s katerega koli področja, ki so se lahko prijavile samostojno ali v sodelovanju s partnerji. Šole, ki izvajajo programe s področja umetnosti, oblikovanja, arhitekture in podobnih področij, so se lahko prijavile v tej kategoriji.

Nagrado ZLATA KOCKA 2026 v kategoriji nagrada za vzgojno-izobraževalne zavode/šole prejmeta:

**Maja Pristovnik, prof. sij. in Saša Oder, prof. lum.,
za projekt »Kulturna dediščina Prevalj«.**

Obrazložitev žirije:

Projekt Kulturna dediščina Prevalj v kategoriji izobraževalnih zavodov izstopa s kompleksnim in poglobljenim razumevanjem prostorske tematike. Mentorici sta izobraževalni proces načrtno odprli navzven in ga povezali s številnimi zunanjimi institucijami ter strokovnjaki. S takšnim pristopom sta učencem omogočili neposreden stik z arhitekturo in kulturno dediščino, hkrati pa presegli tradicionalno obravnavo prostora, omejeno zgolj na likovna načela in formalni red. Avtorici projekta prostor utemeljujeta kot ključen gradnik identitete kraja in skupnosti. Poudarek ni na pasivnem opazovanju, temveč na razumevanju okolja kot sooblikovanega prostora, za katerega ohranitev je odgovorna celotna družba. Vizualna dovršenost končnih izdelkov, detajlnih maket, ne sme zamegliti vsebinskega bistva projekta. Podrobnejša analiza celotnega gradiva razkriva, da izdelava maket ni bila cilj sama po sebi, temveč orodje interdisciplinarnega raziskovanja. Učenci so skozi ta proces razvijali ključne kompetence, ki so nujne v sodobnem izobraževanju: sposobnost raziskovalnega dela, kritično mišljenje, ustvarjalnost in veščine sodelovanja.

Projekt Kulturna dediščina Prevalj tako postavlja zgled, kako lahko izobraževalne vsebine aktivno sooblikujejo odnos mladih do grajenega prostora in skupne prihodnosti.

Posebno priznanje ZLATA KOCKA 2026 v kategoriji nagrada za vzgojno-izobraževalne zavode/šole prejme:

**Vrtec Škofja Loka,
za projekt »Vrtec pod kozolcem«.**

Obrazložitev žirije:

Projekt vrtca pod kozolcem presega cilje starostne skupine predšolskih otrok in spodbuja razmislek o različnih rabah prostora. Z vodenim raziskovanjem kozolcev so otroci ob usmerjanju mentorice postopoma spoznali možnosti uporabe tovrstnih struktur in razvili razumevanje prostora kot odprtega in prilagodljivega okolja. Projekt je zasnovan premišljeno in vključujoče ter spodbuja aktivno raziskovanje in soustvarjanje. S poustvarjanjem vrtca pod kozolcem otroci skupaj z mentorico oblikujejo nov prostor, pri čemer poudarjajo načela ponovne rabe in okoljske odgovornosti. Zaradi preseganja pričakovanj glede starostne skupine in načina razumevanja prostora projekt Vrtec pod kozolcem prejme posebno priznanje žirije.

Nagrada za tiskane medije

Za nagrado so lahko kandidirali posamezniki in organizacije/zavodi, ki so vključeni v področje in izdelavo tiskanih medijev (člankov, knjig, revij, izobraževalnih orodij kot npr. Iger – vse, kar ni avdiovizualno).

Nagrado ZLATA KOCKA 2026 v kategoriji nagrada za tiskane medije, prejme:

**Muzej za arhitekturo in oblikovanje,
za projekt »MINIMAO IGRARIJE«.**

Obrazložitev žirije:

Publikacija MiniMAO igrarije predstavlja inovativno didaktično orodje za približevanje arhitekture, oblikovanja in prostorske kulture otrokom ter mladim. Nastala je na podlagi izobraževalnih delavnic Muzeja za arhitekturo in oblikovanje (MAO), ki jih je zasnovala in kurirala Natalija Lapajne, ter ponuja premišljen, igriv in dostopen pristop k prostorskemu opismenjevanju. Publikacija izhaja iz prepričanja, da je razumevanje prostora pomemben del splošne kulture in da je z razvijanjem prostorske pismenosti mogoče že v zgodnjem obdobju oblikovati bolj občutljiv odnos do grajenega okolja. Skozi naloge, igre in ustvarjalne izzive otrokom omogoča aktivno raziskovanje prostora, predmetov in bivalnega okolja ter jih spodbuja k razmisleku o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti grajenega prostora.

Posebna vrednost publikacije je v njenem izkustvenem pristopu k učenju. Otroci in mladi ne spoznavajo arhitekture zgolj preko razlage ali teorije, temveč skozi igro, ustvarjanje in raziskovanje. Dejavnosti vključujejo opazovanje, risanje, sestavljanje, razmišljanje o oblikah, funkcijah in odnosih med elementi prostora. Na ta način se otroci učijo skozi lastno izkušnjo, kar spodbuja radovednost, samostojnost in aktivno vključevanje v proces učenja. Takšen pristop je posebej pomemben pri razvoju razumevanja kompleksnih tem, kot so prostor, arhitektura in oblikovanje.

Izobraževalni cilji publikacije so jasno opredeljeni in povezani z razvojem ključnih kompetenc za razumevanje prostora. Otroci in mladi skozi dejavnosti razvijajo domišljijo, ustvarjalnost, prostorsko predstavljalnost, natančnost in vztrajnost ter motorične in taktilne spretnosti. Naloge spodbujajo tako konvergentno kot divergentno mišljenje, saj otrokom omogočajo iskanje različnih rešitev, interpretacij in načinov ustvarjanja. S tem publikacija spodbuja kritično razmišljanje, sposobnost opazovanja ter razumevanje povezav med človekom, predmetom in prostorom.

Ena največjih vrednosti projekta je, da arhitekturo približa otrokom na dostopen in igriv način. Arhitektura ni predstavljena kot oddaljena ali zgolj strokovna disciplina, temveč kot pomemben del vsakdanjega življenja. Skozi raziskovanje prostora in predmetov otroci razvijajo občutljivost za kakovostno oblikovano bivalno okolje ter postopoma razumejo pomen arhitekture – od urbanističnih zasnov mest do detajlov notranje opreme.

Publikacija spodbuja tudi razumevanje trajnosti in pomena kulturne dediščine. Z raziskovanjem predmetov, prostora in zbirk MAO otroci spoznavajo odnos med človekom, okoljem in arhitekturo ter pomen ohranjanja kolektivnega spomina. Takšen pristop razvija odgovoren odnos do prostora in spodbuja trajnostno razmišljanje že v zgodnjem obdobju.

Projekt odlikujejo interdisciplinarnost, igriv pristop k učenju ter močna institucionalna podpora. Publikacija je zasnovana kot trajnostno didaktično orodje, ki ga je mogoče uporabljati v muzejskih programih, šolah, pri izvenšolskih dejavnostih ali v družinskem okolju. Zaradi jasno opredeljenih izobraževalnih ciljev, inovativnega pristopa in pomembnega prispevka k razvoju prostorske pismenosti MiniMAO igrarije predstavljajo izjemen primer kakovostnega izobraževanja o arhitekturi za otroke in mladino ter si nedvomno zaslužijo nagrado Zlata kocka za tiskane medije.

Posebno priznanje ZLATA KOCKA 2026 v kategoriji nagrada za tiskane medije, prejme:
Manica K. Musil,
za projekt »ARHITEKTA BOVA!«.

Obrazložitev žirije:

Knjiga *Arhitekta bova* avtorice Manice K. Musil na jasn in privlačen način najmlajši generaciji predstavi delo arhitektov in urbanistov ter približa pomen arhitekture in prostorske kulture. Z izvirnimi ilustracijami, ki že v svoji zasnovi nakazujejo ponovno rabo materialov, spodbuja otrokovo taktilnost in radovednost. Skozi zabavno zgodbo knjiga krepi motivacijo otrok k razmisleku o prostoru in grajenem okolju. Komisija v knjigi prepoznava pomemben in redek prispevek k literaturi za otroke na področju arhitekture ter njeno dostopnost širšemu krogu bralcev, tudi staršem brez strokovnega ozadja. Knjiga

je tudi prevedena v več jezikov, kar dodatno potrjuje njeno dostopnost in mednarodni domet. Zaradi jasne pedagoške usmeritve in širine dosega knjiga prejme posebno priznanje komisije.

NENAGRAJENI PROJEKTI:

KATEGORIJA USTANOVE:

1. Muzej in galerije mesta Ljubljane, Družinski festival PLEČNIKOV DAN

Komentar žirije:

Festival **Plečnikov dan** je kakovosten in družbeno relevanten kulturno-izobraževalni dogodek, namenjen družinam, otrokom in širši javnosti. Skozi ustvarjalne dejavnosti, delavnice, vodstva in igrive naloge udeležencem na dostopen in izkustven način približa dediščino arhitekta **Jožeta Plečnika** ter spodbuja zanimanje za arhitekturo in prostor. Program, ki poteka vzdolž Plečnikove vodne osi, vključuje različne aktivnosti, kot so gradnja mostu, ustvarjanje domišljjskih hišk, grafično tiskanje, raziskovanje Plečnikovega vrta ter doživljanje mestnega prostora skozi sprehode in pripoved. Tak pristop omogoča neposreden stik z arhitekturo v realnem urbanem okolju ter spodbuja domišljijo, ustvarjalnost in prostorsko občutljivost.

Projekt odlikujeta dobra institucionalna podpora in sodelovanje številnih partnerjev s področij kulture, arhitekture, turizma in izobraževanja, kar prispeva k interdisciplinarnemu značaju dogodka. Festival uspešno povezuje učenje, igro in družinsko preživljanje časa v javnem prostoru ter pomembno prispeva k popularizaciji Plečnikove dediščine in širšemu razumevanju arhitekture kot dela vsakdanjega življenja.

Kljub tem kakovostim ima projekt predvsem dogodkovni in popularizacijski značaj. Izobraževalni cilji in pedagoška struktura dejavnosti niso jasno sistematično opredeljeni, temveč so prisotni predvsem skozi izkušnjo in ustvarjalno igro. Teme trajnosti, kritičnega razmišljanja o prostoru in poglobljenega razumevanja arhitekturnih principov ostajajo večinoma implicitne. Festival zato zelo uspešno nagovarja širšo javnost, vendar glede na kriterije razpisa ne izpolnjuje vseh meril za nagrado **Zlata kocka**.

2. Center Rog, Igralnica materialov in igralni kotichek: učenje o prostoru z igro in materiali

Komentar žirije:

Projekt **Igralnica materialov & Igralni kotichek: učenje o prostoru z igro in materiali** v Centru Rog predstavlja kakovostno in ustvarjalno zasnovano pobudo, ki otrokom omogoča raziskovanje materialov, prostora in ustvarjalnih procesov skozi igro ter neposredno izkušnjo. Posebna vrednost projekta je v uporabi odpadnih materialov iz laboratorijev Centra Rog, ki postanejo izhodišče za odprto, nestrukturirano igro, eksperimentiranje in raziskovanje lastnosti materialov. S tem projekt spodbuja domišljijo, prostorsko predstavljalnost, ustvarjalnost ter razvija občutek za materialnost in odnose med prostorskimi elementi, hkrati pa prispeva k oblikovanju prijaznega javnega prostora za družine in otroke.

Kljub številnim pozitivnim vidikom projekt glede na kriterije nagrade **Zlata kocka** v trenutni obliki ne izkazuje vseh elementov, ki jih nagrada posebej poudarja. Iz predstavitve projekta niso dovolj jasno razvidni konkretni izobraževalni cilji in kompetence, ki jih otroci skozi dejavnosti razvijajo. Prav tako povezava med dejavnostmi in razumevanjem arhitekture kot discipline ni vedno neposredno izpostavljena, saj projekt predvsem poudarja ustvarjalno raziskovanje materialov, manj pa razumevanje arhitekturnih vidikov ali grajenega prostora.

Projekt zato predstavlja dragoceno pobudo na področju nestrukturiranega in ustvarjalnega učenja o prostoru in materialih ter pomembno dopolnjuje javni program Centra Rog za otroke in družine, vendar v trenutni obliki še ne dosega vseh didaktičnih in vsebinskih meril, ki jih nagrada **Zlata kocka** posebej

poudarja.

3. Fakulteta za arhitekturo, UL, Poletna šola arhitekture za osnovnošolce in dijake

Komentar žirije:

Projekt mladim na dostopen in spodbuden način približa raznolikost dela arhitekta in urbanista. Skozi niz ustvarjalnih dejavnosti udeleženci spoznavajo temeljne pojme trajnosti, različne materiale ter procese dela z maketami, hkrati pa razvijajo občutek za prostor in bivanjsko kulturo. Program na igriv in raziskovalen način omogoča stik z arhitekturnim razmišljanjem. Kljub kakovostni zasnovi komisija prepoznava priložnost za nadaljnji razvoj projekta, zlasti v smeri širše dostopnosti in vključevanja bolj raznolikega kroga mladih. Takšna nadgradnja bi program lahko še dodatno okrepila kot odprto platformo za spoznavanje arhitekture in prostora.

KATEGORIJA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI/ŠOLE:

1. OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, Moja zapisel sprememb v domačem okolju

Komentar žirije:

Učenci so pri svojem projektu izhajali iz realnega prostora, ki ga poznajo. Njihove makete, končni rezultat projekta, so estetsko in tehnično dovršeni. Odražajo premik od risbe na ploskvi k prostorski upodobitvi likovnih elementov. Kljub kakovostni izvedbi pa bi bilo projekt smiselno nadgraditi z vsebinami, ki bi učence spodbudile h kritičnemu razumevanju trajnosti in odgovorne rabe prostora. Ključna dopolnitev bi moral biti razmislek o potrebah skupnosti, ki to okolje uporablja in aktivno sooblikuje.

2. CIRIUS Kamnik, Maketa razreda – orientacija v prostoru in inkluzivno načrtovanje

Komentar žirije:

Veččutna obravnava orientacije v prostoru je ključna za poglobljeno zaznavanje prostorskih razsežnosti pri učečih se. Izdelava makete kot vrhunec projekta pa v tem kontekstu ostaja zgolj na ravni posnemanja obstoječega. Izbrani material – kocke – dopušča številne intervencije, ki bi jih bilo smiselno nadgraditi z ustvarjalnim preoblikovanjem prostora. Namesto zgolj reprodukcije poznane okolja, predlagamo proces nadgraditi tako, da bi spodbujal tudi oblikovanje lastnih prostorskih rešitev in avtorskih predlogov.

3. OŠ Dutovlje, Pravljično po Štanjelskem turnu

Komentar žirije:

Načrtovalci so raznolike dejavnosti povezali v smiselno celoto, skozi katero so učenci spoznavali pomen naravnih danosti za trajnostno arhitekturo ter pridobili neposredno izkušnjo stavbne dediščine in bivanjske kulture. Komisija kljub temu predlaga nadgradnjo projekta z ustvarjalno fazo, ki bi preseгла zgolj opazovanje in posnemanje vidnega. Problemsko zastavljena končna naloga bi učencem omogočila kritično izražanje lastnih prostorskih rešitev in jasneje pokazala njihovo dejansko razumevanje obravnavane tematike.

Usklajeno poročilo z žiranti pripravila
Lana Topolovec

